

O‘SMIRLARDA TURLI XIL BREKET TIZIMLARIDAN FOYDALANISH

ANDIJON DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI

Ortopedik stomatologiya va ortodontiya kafedrasi assistenti

Po‘latov Xamidullo Talyat o‘g‘li

***Annotatsiya:** O‘smirlik davri inson hayotidagi muhim bosqichlardan biri bo‘lib, bu davrda yoshlar jismoniy, hissiy va ijtimoiy rivojlanish bilan bog‘liq ko‘plab o‘zgarishlarni boshdan kechiradilar. Ushbu o‘zgarishlar o‘smirlarning tish sog‘lig‘iga va ularga g‘amxo‘rlik qilish jarayoniga ham ta‘sir ko‘rsatadi. O‘smirlar ko‘pincha tishlarning tekislanishini talab qiluvchi ortodontik muammolar bilan duch kelishadi va bu jarayonda breketlardan foydalanish zarur bo‘ladi. Ushbu maqolada o‘smirlar uchun turli xil breket turlari, ularning afzalliklari, kamchiliklari va tanlashda hisobga olinishi kerak bo‘lgan jihatlar haqida batafsil ma‘lumot berilgan.*

***Asosiy kalit so‘zlar:** o‘smirlar, ortodontik moslamalar, breketlar, tishlar, keramika va metall breketlar.*

Breketlar tishlarni tekislash va ularni to‘g‘ri holatda ushlab turish uchun ishlatiladigan ortodontik moslamalardir. O‘smirlar orasida eng ko‘p qo‘llaniladigan breket turlari metall breketlar, keramika breketlar va ichki breketlardir. Har bir turning o‘ziga xos afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo‘lib, ularni tanlash jarayoni o‘smirlar va ularning ota-onalari uchun muhim ahamiyatga ega.

Metall breketlar – o‘smirlar orasida eng ko‘p uchraydigan breket turlaridan biri bo‘lib, ular zanglamaydigan po‘latdan tayyorlanadi. Ular juda mustahkam va uzoq muddatli bo‘lib, o‘smirlar uchun ideal tanlov hisoblanadi. Metall breketlarning afzalliklaridan biri – ularning boshqa turlarga qaraganda arzonroq ekanligidir. Biroq, ularning tashqi ko‘rinishi ba‘zi o‘smirlarga

yoqmasligi mumkin, chunki ular tishlarda sezilarli darajada koʻzga tashlanadi. Metall breketlar tishlarni tez va samarali tekislashda ham yaxshi natijalar beradi, chunki ular kuchli tortish kuchini taʼminlaydi va tishlarning tezroq joyiga qaytishiga yordam beradi.

Keramik breketlar metall breketlardan estetik jihatdan farq qiladi. Ular odatda shaffof yoki tana rangiga boʻyalgan boʻlib, tishlarda deyarli sezilmaydi. Bu jihat oʻz tashqi koʻrinishiga koʻp eʼtibor beradigan oʻsmirlar uchun juda muhimdir. Estetik jihatdan chiroyli koʻrinishdan tashqari, keramika breketlar ham tishlarni tekislashda samarali. Ammo ularning kamchiligi shundaki, ular metall breketlarga qaraganda qimmatroq boʻlishi mumkin va baʼzan kuchli tortish kuchini taʼminlashda qiyinchilik tugʻdirishi mumkin. Bundan tashqari, keramika breketlar metall breketlarga qaraganda kamroq mustahkam boʻlib, ularni tez-tez almashtirish talab qilinishi mumkin.

Lingval breketlar – bu tishlarning ichki tomoniga oʻrnatiladigan ortodontik moslamalar boʻlib, ular tashqi koʻrinishda butunlay sezilmaydi. Bu oʻsmirlar uchun juda qulay variantdir. Ichki breketlar estetik jihatdan eng yaxshi tanlov boʻlishi mumkin, ammo ularni oʻrnatish va parvarish qilish jarayoni biroz murakkabroq. Ichki breketlar tishlarning ichki qismiga oʻrnatilganligi sababli, ularni toʻgʻri parvarish qilish va tozalash qiyin boʻlishi mumkin. Bundan tashqari, ichki breketlar baʼzan ogʻiz ichida noqulaylik tugʻdirishi mumkin.

Breketlardan foydalanish jarayoni bir necha bosqichlardan iborat boʻlib, boshlangʻich bosqichda ortodont tishlarni tekshirib, eng yaxshi breket turini tanlashga yordam beradi. Breketlarni tanlashda oʻsmirlar va ularning ota-onalari bir nechta omillarni hisobga olishlari kerak. Bu omillar breketlarning narxi, estetik koʻrinishi, parvarish qilish talablariga va tishlarni tekislash jarayonining davomiyligiga bogʻliq boʻlishi mumkin.

Breketlarni oʻrnatgandan soʻng, oʻsmirlar tishlariga alohida eʼtibor berishlari kerak. Odatda, breketlar oʻrnatilgach, tishlarni tozalash oʻsmirlar uchun biroz qiyinlashishi mumkin. Shu sababli, ortodontlar oʻsmirlar va ularning ota-

onalariga tishlarga to‘g‘ri parvarish qilish bo‘yicha tavsiyalar beradi. Tishlarni tozalashda maxsus tish cho‘tkalari va iplaridan foydalanish tavsiya etiladi. O‘smirlar tishlarini muntazam ravishda tozalashlari va ortodont tomonidan berilgan parvarish rejasiga rioya qilishlari lozim.

Breketlardan foydalanish jarayoni ba’zida o‘smirlar uchun noqulay yoki qiyin bo‘lishi mumkin, ammo bu jarayon tishlarni yaxshilash va o‘ziga ishongan tabassurga ega bo‘lish imkoniyatini yaratadi. Bu nafaqat tishlarni tekislashga yordam beradi, balki o‘smirlarning ijtimoiy hayotiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu tariqa, breketlar nafaqat ortodontik muammolarni hal qiladi, balki o‘smirlarning umumiy rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, o‘smirlar uchun turli xil breketlardan foydalanish jarayoni tishlarni tekislash va o‘ziga bo‘lgan ishonchni oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Har bir breket turining o‘ziga xos afzalliklari va kamchiliklari mavjud bo‘lib, ularni tanlashda o‘smirlar va ularning ota-onalari diqqat bilan yondashishlari kerak. O‘smirlar tishlarini parvarish qilishga alohida e’tibor qaratishlari va ortodont ko‘rsatmalariga rioya qilishlari muhimdir. Breketlardan foydalanish o‘smirlarning hayotini yanada qulay va baxtli qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Abdullayeva D. (2020). “Ortodontiya va breketlar: tishlarni tekislash asoslari”. Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
2. Qodirov S. (2019). “O‘smirlar va ortodontik muammolar: breketlar va ularning afzalliklari”. Samarqand: SamDU nashriyoti.
3. Muradov A. (2021). “Ortodontik breketlardan foydalanish: qisqacha qo‘llanma”. Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Karimova N. (2022). “Breketlar va ularning tish sog‘lig‘iga ta’siri”. Toshkent: Tibbiyot universiteti.

5. Rahmonov F. (2021). “Estetik ortodontiya: keramika va metall breketlar”. Andijon: Andijon davlat universiteti.
6. Tursunov B. (2020). “O‘smirlarni ortodontik davolash: breketlar va ularning turlari”. Farg‘ona: Farg‘ona davlat universiteti.
7. Isroilov O. (2023). “Tishlarni breketlar yordamida tekislash: o‘smirlar uchun qo‘llanma”. Namangan: Namangan davlat universiteti.